

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Keszler József*
Cím: *A falu rossza a Nemzeti Színházban*

Forrás: *Az Ujság*

Bp.
(Hely)

1921. 9. 14
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

492

Hely

Nemzeti Színház

Idő

"1921"

Személy

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi házinymoda 1920

A falu rossza a Nemzeti Színházban.

»A Nemzeti Színház által száz arany pályadíjjal jutalmazott eredeti színmű.« Hol az az idő, mikor ez a megjelölés először volt olvasható a Nemzeti Színház színlapján! És alatta Blaha Lujza, Tamási és Ujházi neve. Mais où sont les neiges d'antan! Söhajok kisérük e dolgok emléket; és az idők sulya még jobban ránehezedik az ember lelkére, mint a mulandóság érzete.

Hej, hej! — Magyarország fölvirulóban, ragyogva a népek szeretetében és tiszteletében, bizván ősi erejében és Istenének rendelésében; öntudatában pedig oly gazdag, hogy gavalléros könnyedséggel el tudta felejtetni az egyik nemzeti kincsét, a népszínművet, melynek az előző évtizedek örvendtek és tapsoltak. Mert hát elfelejtették; lemondtak műveléséről; azt mondták, hogy ereje kimerült, színe elhalványult, virtusa hanyatlott, ideje elmúlt. És ezekben a kiesinylésekben, melyekbe nem csekély hálátlanság is vegyült, volt valami igaz is. Nem sok; de valami mégis. A kor izlése tudniillik akkorában egy lépést tett előre; lemondott a kalandos szellemű és hangzatos szavú romantikáról; és Franciaországban, melynek színpadja irányadó, mintát szolgáltató volt egész Európában, ifjabb Dumas és Sardou lélek- és szenvedélybuvár darabjai hódították meg a közizlést. E művek előtt ott is meghátrált a vaudeville, vagyis a falusi körben játszó énekes vigjáték. És minthogy a mi népszínműnk ennek a vaudeville-nek volt, — nem határozottan utánzata, — hanem magyarajku ikertestvére, ez is — a Szökött katona, a Vén bakancsos, a Csikós s a többieket — csöndesen lehanyatlottak a színpadról, kihullottak a műsorból. Vége volt a fehér gyolcs-

ban járó parasztleányeknek, a pruszlikos lányoknak, a falusi jegyzőknek és a fehérmellényes, tajtékpipás földesuraknak: Shakespeare vasat forgató hősei és a művelt, gazdag párisi bourgeois lettek urai a színpadnak nálunk is, mint minden másutt.

Ekkor támadt egy csöndes, álomlátó idealista, a világ árnyékában meghúzódó egy szelíd poéta, ki kezét kinyújtotta a már-már feledésbe ment magyar színmű iránt és keblére emelte. Dermert tagjait fölmelengette, ószülő haját kisimította homlokából, belenézett tompult fényű szeméibe és új lelket lehelt keblébe, azt a lelket, mely a francia színpadi bourgeois-t tette oly érdekessé: a köznapi életben fakadó és sorsokat döntő, nagy drámai természetű szenvedélyt.

Ez az ábrándos szellemű, hallgatag figyelő, igénytelen megjelenésű költő Tóth Ede volt. Egy színész, ha jól tudom. Vagy hogy talán összetévesztem Shakespeare-rel és Molière-rel? Lehet. Mert hogy ezek is színészek voltak; egy világító szikra pedig az ő szellemükből határozottan volt Tóth Edeben. Hát talán összezavarom a dolgokat. Elég annyi, hogy ez a halvány arcú szakállas emberke szerényen oda sompolygott a Nemzeti Színházhoz és beadta a kiírt pályázatra — *A falu rosszát*, melyet a színlap nem is minősít népszínműnek, hanem színműnek mond. A különbség fontos.

Egetverő sikere volt e darabnak. Dicsőítették a művet és rajongtak írójáért, kinek genie-jén kívül volt még egy nagy szerencséje, az, hogy Blaha Lujza, Tamási és Ujházi voltak genie-jének magyarazói. Hjal! Akkor az Uristen még kegyes volt egy-egy magyar ember iránt.

Hogy aztán őt is elfelejtették és most korszak elejét jelző darabját a színházak „fölelészteni” kénytelenek, az — úgy meg van az emberi dolgok sorsában. Sokat lehetne ennek okairól beszélni.

De hagyjuk! Ne zavarjuk a mai ünnepi estét tanyar okoskodásokkal.

Jellemző mindenestre, hogy éppen ez időben jut eszünkbe, hogy voltak nagyjaink is.

Vagy igaz volna az a mondás, hogy régi emberek érdemeiről a magyar csak akkor emlékezik meg, mikor szerencsétlen? „Hej Rakóczi, Bercesényi!”

Az előadásra nézve nem kívánjuk felemlegetni a régi hagyományokat. Hiszen azok, a kiket az összehasonlítás legjobban érdekelné, a mai színészek úgy sem ismertek sem a régiek műformáit, sem játéktechnikájukat. Meggyőző képet tehát adni nekik nagyon nehéz volna. Csak nagyjában jegyezzük tehát fel, hogy az előadás megfelelő volt minden tekintetben, egyes jeleneteiben nagyon hatásos is. Az igaz, hogy a komikus elem kissé túltengett benne; annyiban tudniillik, hogy közelebb állt a tökéletességhez, mint a komoly rész. Pethes Imre, ki Feledi Gáspárt játszotta, tekintélyes falubirája volt, de a becsületét féltő apát is jól ábrázolta. Gyermekeinek szerepében Abonyi Géza és Aghi Erzsi is teljesen megfeleleltek feladatuknak. Ugy szintén Mátrai Erzsi, mint Bátki Teresi, Kis Ferenc, kinek Göndör Sándor jutott szerepül, a lyrai jelenetekben volt jelentékenyebb. Eneke nagyon tetszett. Nagy, Izabella, a Finom Rózsai, szép hangú, jól iskolázott énekesnő; de játékában is fejlett művésznőnek bizonyult. Rózsahegyi, mint Gonosz Pista, játékban és meggyőző természetességben a legtökéletesebb volt mindnyájuk között. Sugáron és Hajdun, a két cigányon sokat nevettek.

Az első felvonás után a közönség észrevette Blaha Lujzát, ki négyes számú páholyából nézte az előadást. Kell-e mondanunk, hogy riadó és szünni nem akaró tapssal üdvözölték. Imádott Nagyszonyunk megilletődve köszönte meg a tüntető hódolatot. **Keszler József.**